

UKINIKAS

laikrasztis, paskirtas reikalams ukinų

iszeina syki ant mėnesio. Metinė prekė: Maskolijoje, su prisiuntimu uždengtose gromatose, 5 rubl., su pristatymu per perkupečius — 2 rubl.; Prusuose, su prisiuntimu, — 3 mark.; Amerikoje ir kitur — 4 mark. Perkant Ukininką numeriais paskyrium, viens numeris kasztuoja 20 fenigių.

Prie kiekvieno numerio laikraszczio pridedame „Priedą“, knygutę su naudingais skaitymais.

Ka mums Maskoliai žada.

Visus Lietuvius Maskoliai nemielsazirdingai spaudžia; ale tik turime pripažinti, kad tie 200,000 Lietuvii, kurie priklauso prie Sąvalkų gubernijos ir pertai prie „Lenkų karalystės“, dar vis mažumą turi lengvesnį gyvenimą, nekaip broliai, gyvenantieji kitoje pusėje Nemuno ir priklausantieji neva prie tikrosios Maskolijos. Lenkų Maskoliai tartum dar vis neiszdrysta taip varginti, kaip Lietuvius kad vargina, o pertai sąvalkiskiams Lietuviams tame tarpe lengviau gyventi. Dar czionai popai neturi tos galybės, kaip užnemunėje; mokiniojai po mokslovietes dar katalikai; sudziomis po kaimus dar gal buti katalikai; rasztininkai po kanceliarijas dar tankiausiai katalikai; kunigai vis tik daugiaus laisvės turi, nekaip užnemunėje; žmonėms, perkant žemę, dar nedaro tokių didelių painių ir gaiszinimų, kaip užnemunėje; pagalios ir kituose dalykuose vis dar daugiaus valnybės. Taigi dabar Maskoliai, dar nenorėdami Lenkų perviena spausti su Lietuvininkais, jau kelinti metai kaip taikstosi atplėszti nuo Lenkijos sąvalkiskius Lietuvius ir pirmusztį juos prie Vilniaus apygardos. Vienus lietuvizkus Sąvalkų gubernijos pavietus nor priskirti prie Kauno gubernijos, kitus — prie Vilniaus — ir jau potam užgulti visus Lietuvius. Bet tas dalykas ne taip lengva iszpildyti; delto gi Maskoliai bando iszlengvo novyti Lietuvius sąvalkiskius. Kiek i sziuos paskutinius metus bandyta užkrauti sunkenybių ant Sąvalkiečių, o kiek

užtraukta ir užkrauta, tai visi žinome; užteks paminėjus tą garsingąjį uždraudimą kalbėti lietuvizškai po kanceliarijas, sudus ir tt. Ale dabar girdime, kad Maskoliai rengia daugiaus sunkenybių Sąvalkiečiams. Po laikraszcziaus raszo, kad dabar neužlgo busią perdirbti valsčių sudai: valsčių sudams busiant duota didesnė galybė ir didesnė alga, — sudžia gausias pusantro tukstanczio rublių algos; o rasztininkai taipgi gausią didesnę algą; i ir sudžias vyriausybė skirsiant iktai Maskolius. O valsčiai isz savo tarpo jau daugiaus neturėsia tiesų skirti sudžių. Toliaus girdime, kad jau nē vaitų žmonės neturėsia tiesos patys iszsiskirti; tai atliksianti pati Maskolių vyriausybė. Žinoma, tokiam atvejyje i vaitus pateks pikeziausi žmonės, — juk gerų Lietuvii katalikų maskoliszka valdžia i vaitus neskirs. Girdēt teipogi, kad valsčių rasztininkams ir kaimų mokintojams padinsia algas. Jau jaigu jiems padidins algas, tai galime tikėtis, kad Lietuvii katalikų ant tų vietų nē nelaikys — ikisz ir czion Maskolius. Tai tiek gero žada mums Maskolių vyriausybė ir Maskolių ciecorius, kuriam mes mokeszczius mokame ir vaiske tarnaujame!

Koki kalendorių mūsų žmonės perka? Niekados mūsų prastas žmogelis neperka tokio kalendoriaus, kurisai nerodo oro. O nors jisai jau deszimts kartų apsigavo, patyrė, kad kalendorių pranaszavimai neiszpildo, tai delto vis teperka tik toki kalendorių, kuriame yra suraszytos tos isz

augšto žinomos melagystės. Man teko matyti dar tokį atsitikimą. Viens žmogelis atėjo į kromą pirkti kalendoriaus. Pardavikas jam parodė du kalendorius: „Sztai — sako — szits tai rodo lytingą vasarą, o szits — giedrą, ale užtai jis ir brangesnis — kasztuoja 20 kapeikų, o anasai deszimts.“ Žmogelis „lytingojo“ nė žiurėt nežiurėjo, tuojaus pasiėmė „giedrajį“ ir, žinoma, pasidėrėjęs, užmokejo 20 kapeikų! O kas buvo ant teisybės? Tuodu abudu kalendoriu buvo vienokiu ir pardavikas, pažindamas mūsų prascziokų būdą, begėdiszkai jį išnaudojo. Pagalios kokia tai neiszpasakyta kvailybė! — mislyja, kad jai jo kalendorius rodys giedrą vasarą, tai jau ir bus giedra... Kodel-gi negal buti lytinga? juk kitas kalendorius rodo lytingą vasarą! Tos žinios apie orus tai talpinasi į kalendorius tiktai delto, kad prastų žmonių kvailumą apgauti — szejp, mat, paskui žmonės suvisu nenor pirkti kalendorių, nors ten butų puikiausi skaitymai ir naudingiausi pamokinimai. Ir tie skaitymai su pamokinimais tai yra tikriausia dalis kalendorių, kuri gali buti žmonėms naudinga, jaigu tik jie juos atydziai perskaito ir įsitėmyja. Sziuos kelis metus pagrecziam iszėjo labai szauvus kalendoriai, o ant kito meto žada iszeiti dar szaunesnis „Lietuvos ukininkų kalendorius“. Tasai kalendorius bus gatavas jau Rugpjuczio mėnesyje, idant

d. D. Štutene

† Kun. Antanas Vienažindis.

Nors ne mokintai, bet isz tikros szirdies noriu czionai paminėti garbingą kunigą Antaną Vienažinskį (Vienažindį), kurio kapui priguli nuo kiekvieno gero Lietuvio ne viena, bet trys gailios aszaros: viena — kaipo geram ir padoriam kunigui, kurio gražus gyvenimas ir pamokslai garšus buvo Lietuvoje, kita — kaipo geram Lietuvui, patriotui, treczia gi aszara priguli jam kaipo poėtai (dainiui). Amžiną atilsį, kunigas Antanas, gimė ir augo Dusatų parapijoje (Zarasų apskrityje, Kauno gub.). Tėvai jo, padorus žmonės, gerai pasiturėjo, gyveno savo gražiame gyvenime (vienašėdžiais), prie vergų seniai nebeprigulėjo Nežinia, nuo kurio meto pradėjo vadintis Vienažinskiais. Tame kraszte didesnė dalis ukininkų raszosi ant galo ski, ar vicz. Teip pažinstu *Adamavicius* (Adamonis), *Frankeviczius* (Pranckunas). *Lukaszeviczius* (Lukasziunas), artymas susėdas Vienažindžių, buvęs vadu per lenkmetį. Kada didžios dvasios Dusatiszkiei buvo sukrutę darbuotis (valig jų nuomonės) del brangios

žmonės dar pirm žiemos galėtų jį parsigabenti del savės ir ant pardavimo, kurie knygu pirklysta vercziasi. Knygu pirkkliai, kurie kalendorius szimtais ir tukstancziais perka, gal su savo pinigais prisidėti prie iszleđimo „Lietuvos ukininkų kalendoriaus“ — tai jiems tik pusė tiek tekasztuos. Kurie malonėtų apie tą dalyką žodžiu pakalbėti, tai tegul kreipiasi prie „Varpo“ bei „Ukininko“ redaktoriaus, o kurie norėtų per gromatą pasiteirauti, tai tegul raszo gromatą ant szio adreso: *Herrn Dr. Bruazis, Tilsit (Ostpreussen)*.

Pas Naumiesczio tyrinėtoją (sliedovatelių) neseniai buvo paszauktas žydas Freimanas, ukininkas Naum. pavieto del suziņojimo, ar sveikas yra jo protas. Mat, ant to žydo buvo užpuolę plėszikai ir teip buvo jį nugandinę, kad jis ir po trijų dienų buvo nesavėje ir tartum klejodamas nieko negalėjo paaiszskinti apie savo priepuolį. Toliaus jisai atsigavo ir galėjo viską iszpasakot. Atsitikimas buvęs toks: žydas Freimanas, pardavęs savo ukę Vilkaviszkie paviete, drauge su 16 metų mergeite važiavo namon į Naumiesczio pavietą, kur jis buvo nusipirkęs kitą ukę. Pusiaukelyj nuo Vilkaviszkie į Naumiestį (ties Žaliaja giria) užklupo jį jo pažinstami vyrai, kurie, sustabdę arklių, ėmė muszt žyda ir merginą su lazdoms. Mergina norėjus dar pabėgt, bet sukritusi nuo lazdų ir neužilgo numi-

Tėvynės, Vienažindžiai liuosi nuo to iszliko, nes jų jaunimo (sunų) namie nebuvo, vyresnysis Antanas buvo seminarijoje, o kiti trys*) buvo tada buvo tada Panevėžio gimnazijoje. Didžiausios nelaimės pripaudė Dusatiszkių; visi praklnesniejai tapo visoms seimynoms iszvežti Sibirijon, o tas visas krasztas apszodintas atsiųstais Maskoliais. Vienažindžiai, pasijutę tokioje burliokų susėdijoje, buvo užsimanę parduoti savo žemę ir atsisėsti kitur, bet jaunas kunigėlis Antanas toliai pra zė ir maldavo tėvų, koliai tie atsižadėjo to užmanymo. „Tėtusziai brangiejai — kalbėjo jis — neapleiskime svetimiems brangios Lietuvos, lai tie atėjusiai nuo mūsų bėga, o ne mes nuo jų. Czia mūsų senelių seneliai gyveno, czia gyvenkime ir mes. Kaip tai miela mama, iszsisklaidžiusiems po svieta, surinkti czion po tuo sziaudiniui stogu, kaip tiems paukszcziams gusztelėn.“ Didei jis tada buvo užsidėges meile Tėvynės Lietuvos, ir gražias dainas pradėjo raszyti. Girdėdamas bro-

*) Dviejų viduniųjų nė neminėsiu vardų, užteks jiems abiem vieno vardo *renegatų*.

rusi. Žydas isz pradžių szaukęs pagelbos, bet niekam netsiliepiant pasimerlino ir leido juos viską daryti. Plėšzikai, apkraustę žydą ir, radę 20 rublių, pabėgo. Pusgyvį žydą rado begulint po vežimu. Tai atsiatsitiko pernai rudenį. Iszjieszkėjims jau atliktas. Plėšzikai esą susekti.

Szuklelių kaime pas J. Kavaliuną buvo daug didesnė krata, negu buvo *Ukininke* apraszyta. Jieszkojo labiausiai *Varpo*, *Ukininko* ir *Apžvalgos*, teipogi tikėjosi rasią daugybę knygų (bent kokią skrynią). Deltogi iszgriozdė J. Kavaliuno skrynias, 2 lovas, kisenius kabanczių drabužių. Apricz paminėtų *Ukininke* kalendorių rado „Trumpą senovės Lietuvių istoriją“. Bijodami, kad kaip nors neiszvežtų tą „daugybę knygų“, žandarai stabdė dagi važiuojanczius pro szalį pakeleivingus, mistlydami rasią rogešė suglemžtas knygas. Aplinkiniai žmonės didei įbauginti toms revizijoms.

Lesnictvos valsezius Naumiesczio pav. (Sav. губ.) gera varda igijo. Kituose valseciuose sunku žmonėms atlikti savo reikalus, bent daugumą reikalų. Lesnictvos gi valseciuje ukininkai atlieka savo reikalus lengvai, gauna gerą rodą ir pamokinimą. Už ką kituose valseciuose reikia užmokėti pinigų, Lesnictvos valseciuje gaunama dyka (pasai, pasvieczyjimai ir kiti rasztai). Dėlto žmonės labai giria savo vaitą S., kuris įtaisė tokia

lius dainuojant lenkiszka ir rusiszka, draudė juos nuo to ir ragino dainuoti lietuviszka, nes Lietuviams priguli tik lietuviszka dainuoti. Mokino brolius ir pažin-stamus mylėti tėviszką kalbą. Dainas raszė visokiuose atsitikimuose, arba praszant broliams ir giminėms, nes garbingos atminties kun Antanas, kaip buvo pasižadėjęs, teip ir pildė: kas metą atvažiuodavo tėviszkėn, drauge su broliais; meiliai su žmonėmis prascziokėliais gyveno. Syki tapo jis iszduotas (apskūstas) dvasiszka vyresnybei už teip jausmingas svietiszkas dainas. Didžiai jautėsi užgautu, kas matyt vienoje jo dainoje: „Nes tikėjau, kad už szirdį tulžia užmokėtu, ir kad tikrais savo purvais jie mane apdrebūtų...“ Negana to; sunkesnis smugis turėjo ji užgauti. Numylėti broliai, kuriems baigti medicinos (daktarystos) mokslus jisai padejo ir nuo kurių turėjo žodį, kad neves kitos, kaip tik Lietuvę, ir laikys namus tikrai lietuviszka — vyresnysis, vos pabaigęs mokslus, vedė maskalką; bet po dvejo mėnesių po veselijos numirė, o kitas brolis, beramindamas marczią pamilo ją ir pajėmė sau už

tvarką (parėdką) ir įgyvendino didesnę teisybę valsecziaus rasztinyczių. Per jo apžiurumą ir rupestingumą, valsecziaus kaso, kaip girdėt, susidėjo apie pora szimtų rublių virsziaus (isztekliaus). Kaip girdėt, valsecziaus rinkės ji i sudžias, bet papirkimas ir žmonių apjakimas gavo virszų.

Apricz to Lesnictvos valseciuje yra garsi t. v. „brigadna kasa.“ Pinigai ten sudėti ne vien ukininkų Lesnictvos, bet ir kitų valsezių. Isz viso, mat, esą pinigų apie 18 tukstanczių. Padedantieji i tą kasą pinigų gauna po 6% (procentus), o pasiskolinantieji turi mokėti po 8% (procentus). Tik tiek negerai dėl ukininkų, kad reikia skolą greitai sugražinti (bene po pusei metų).

V 15 d. Kovo Naumiesczio parubežiniai sargai turėjo gerą laimikį — paėmė 14 arbatžakių, kuriuos naktį neszė isz Prusų. Neszikai visi isztruko. Teipo-gi iszgelbėjo dar 3 arbatžakius, už kuriuos neszikams užmokėjo gerus pinigų (po 7 rub. vieton po 3 rub.). Priežastis pakliuvimo neszikų buvo pakiszimas liežuvio vieno isz draugų, kuris už tai gavęs nuo maskolių gerą pelną (apie 100 rublių). Bet, kaip girdėt, tas pelnas padarys jam vargszui nemažai nesmagumu, nes nuskriaustieji griežia ant jo dantis ir rengiasi patrinti jo kaulus, o kad ne, tai nors gerai iszdirbt kailį. O kad tai gal atsilikt, lengvai galima tikėtis,

moterį. Tai pribaiğė brolių kunigą. Pacziame stiprume ir sveikatoje tapo jis sukriuszintas. Nuo to meto atliko jis lyg nebe tas, aptilo dainos ir nieko nebetroszko del savęs, tik smerties, kuris iszgelbėjo ji nuo visų sielvartų. Mirė jisai 17. Rugpjuczio perėitų (1892) metų, Laižuvoje, kur buvo klebonu, nuo gimimo penkias deszintis pirmuose metuose, o kunigystės 28 metuose. Amžinas jam atilsis ir garbė nuo mūsų!

* * *

Dvideszimts dainų kn. Antano asz pristatysiu redakcijai *)

Tuom tarpu pridodu vieną dainą, kurią paraszė prekaitės gromatą nuo nelaimingųjų isztremtinių isz Sibirijos ir jiems tenai nusiuntė:

Oi tu sakal, sakalėli,
Tu augštai skraidžioji,
Oi tu sakal, panksztužėli,
Tu toli lakioji.

*) Jeigu kas žino daugiau, praszau pasirupinti. Reikia pridėti ir aplinkybes, jaigu žinomos, kuriose ta ar ta daina buvo rasyta.

nes neszikai pradeda suprasti reikalingumą vienybės ir daugelis varo pelną sykiu (partijomis), tik tarp tų partijų nėra sutarimo. Kiti skyrium varo pelną ir per užvydėjimą vieni kitiems pastoja kelią. Kad būtų tarpe neszikų didesnė vienybė ir sutarimas, tai rubežius liktų jiems suvis atdaras, nes pusalkiai, nuskurdę maskolėliai laukia, kaip gervė giedros, kad tik kas eitų į Prusus, arba nesztų „kuntrabantus“, — iš to jug jie ir tegyvena. O pelną, kaip girdėt, jie gauna gera. Už perleidimą emigrantų („amerikanų“) gauna 1 arba 2 rub. Tiek pat gauna ir nuo kiekvieno nesziko „kuntrabantų“. Už paimtus kuntrabantus gauna kone pusę kuntrabantų vertės — 45% (procentus), t. y. nuo 100 rublių tavorų vertės gauna 45 rublius. Bet tas pelnas labai retai pakliuva jiems į nagus; tankiausiai arba kas nors pakisza liežuvi arba leidę patys paima. Už „kuntrabantus“ — knygas maskolėliai nieko nepelno, nes jas liepia sudeginti. Bet kartais ir išz knygų jie iszranda sau naudą, nes ima slapczia jas žmonėms pardavinėti. Ana pernai vasarą maskoliai, paėmę už 50 rublių maldaknygių, didumą jų iszpardavinėjo žmonėms ir tik mažą dalį knygų tesudegino.

Išz kaimo Miknaiczių, Lesnictvos valsčiaus, neseniai iszbėgo į Prusus vienas ukininkas, kuris buvo sunkiai sudo apkalintas už lovininkystės griekus. Mat belo

vininkaudamas jisai padaręs daug szelmystų ir suktybių su žmonėmis. Nuskriaustieji apskundė jį už tai į suda. Prova tėsėsi kelis metus, nes buvo paduota ir apeliacija, bet ir tai nieko negelbėjo. Kaip girdėt, esąs apsudytas ant 12 metų kalėjimo ir „iszgabenimo“ su nustojimu visų tavo tiesų. Matyt, gerai sudyjo! Ponavo, ponavo, o dabar ubagaut reiks, nes gyvenimas (ukė) skolų nepakelia. Ne tik pacziam nieko neliks nuo parduotos ukės, bėt dar žlugs daug svetimo skatiko. Iszbėgęs į Prusus kaltininkas ketino keliaut į Ameriką, bet pinigų niszteko ir liko — „szepus jomarko.“ Bet ir Amerikoje vargiai bau but ką laimėjęs: prie fabrikų toki poneliai nelabai ten tinka, o juo netinka prie kito ko, nes, apricz prastos lenkiszkos bei maskoliszkos kalbos, daugiaus nieko nemoka. Tai pamokslas ir persirgėjimas skriaudikams ir lupikams, ne tik lovininkams, sudžioms, bet ir kitiems poneliams. Gerai būtų, kad ir žmonės tankiau apsidairytų apie savę ir mokintusi gintis nuo visokių piktadėjų ir apgavikų, o geriausia būtų, kad nerinktų į lovininkus, sudžias arba vaitus netikusią žmonių. „Kaip pasiklosi teip ir iszsimiegosi“ — sako priežodis, — ir teisybė, kokius valsczius iszsirinka vadovus, tokią tur ir naudą isz jų. Delto kalti lieka ne tik apgavikai, bet ir patys valsczionys, kurie tuos apgavikus szelpia.

Nuskriesk per tyrus laukelius,
Už augsztų kalnelių,
Kur pilni keliai, keleliai
Kryžių ir kapelių.
Tu ten rasi tarpo miszkų,
Tarp žalių girelių
Surukusias prastas grinczias
Lietuvos žmonelių.
Ten gyvena mūsų tėvai,
Senos motynėlės,
Ten gyvena mūsų broliai,
Mielos sesutėlės.
Pirmiausiai savo žodeliais
Pasveikink tėvelius,
Pasveikink brolius, sesiules,
Visus prietelėlius.
Paskui visiems su aszaroms,
Sakaleli mielas,
Apsakyk mūsų nelaimes,
Norint tujai vienas.
Kaip yr' nuobodu ir liudna
Svetimoj' gyventi,
Jauczia szirdis, bėt liežuvis
Negal iszpažinti.
Jus da patys nedatyrėt,
Kas tai per liudnumas,

Katrie da ten lyg sziam laikui
Esat savo rumuos,
Ir gyvenant ant rankelių
Tikros motynėlės,
Katra szluosto nuo veidelių
Grandžias aszareles.
Prilyginkit sveczią szalį
Ing miszką didžiausį,
Kuris yra viso pilnas —
Ir žvėrių baisiausių.
Neiszgirsi czia giesmelės
Lietuvos vargdienių,
Tiktai grandžias aszareles
Nevalninkų vienų
Nieks nepriglaus, nepalinksmins,
Neduos gero žodžio,
Kur nusgrysi, ten ant tavęs
Kožnas pirsztas rodo.
Oi laimingi jus broleliai
Ir jus sesutėlės,
Kad gyvenat ant rankelių
Tikros motynėlės —
Tos matutės, katra myli
Meile niszsakytą,
Katros esat tikrais vaikais
Jus per krikosztą szventą.

Paiki tie valsczionys, kurie duoda savę už nosies vadžioti. Paiki ir begėdžiai tie valsczionys, kurie daugiau myli „sžnapsą“ ir „fundavojimą“, negu teisingumą. Kolaik bus toks žmonių tamsumas, kolaik nebūs tarp žmonių vienybės ir sutarimo, tolaik nemokės jie apsiginti nuo apgavikų ir skriaudikų, tolaik nesz jungą neturtės, vargo ir prispaudimo.

S. Katulaitis

(Sl.)

Isz Balbieriszkiu (Senapilės pavieta). Balbieriszkis stovi labai geroje vietoje; per jį eina traktas nuo Alytaus, kuris siais metais vis kyla ir kyla; isz kitos pusės — nuo Seirijų, Lazdijų, Simno į Kauną. Ir isz Gardyno pirkliai (kucpčiai) kartais per Balbieriszkiį pirkinius veža. Žinai, tokioje geroje vietoje, pirkliams, kromininkams ir karczemninkams labai gerai einasi: jų čia daug yra, ir visi turtingi. Tiktai gaila, kad ir czion, kaip ir kituose Lietuvos miesteliuose, viskas žydų naguose. O juk ir mūsų žmonės galėtų tuomi verstis ir teip pat turėtų isz to naudą, kaip ir žydai; bet kas davė! Mūsų žmonės dar nesubrendo, da negali suprasti savo gero, — pirklystę (kucpzystę), kuri szi czėsą daugiausiai pelno duoda, užleidžia žydams. Kur geriausias vietos miestelyje, užimta žydų, o mūsų žmonės lindo užkampiuose, kur nė kromo, nė ko kito negalima laikyti.

↓ Ką-gi veikia mūsų žmonės? Ką visur veikia! Turi gabalėlį žemės, dirba, vargsta,

o žydai jų darbą ir vargą sunaudoja ir gerai gyvena. Negali sakyti, kad czion ukininkai turėtų mažai žemės; jai palyginime aną pusę Nemuno, Trakų pavietą, tai skirtumą tuojaus užtėmsime; ten laukų žmonės turi kur kas mažias ir laukai blogesni; o czion kelintas turi ir po 40 ir po 60 margų, ir laukai neblogini, su moliu, kviečiai gerai dera. Tarytum galima būtų gerai gyventi, bet arcziaus prisižiūrėjus matyt, kad prastai gyvena. Grinczios tarytum nemažos, bet langucziai maži, kaip kumsczios — da vargszai mat, szviesos bijo, jiems smagiaus gyventi tamsoje. Vasarą da tokioje grincziukėje szejp-teip, o jau žiemą, pagailek Dieve, net bjauru įeiti. Grinczioje avys, kiaulės ir žmonės; galite sau pamislyti, koks ten per tai szvarumas ir oras: sienos szlapios, nuo lubų varva, nerką nė apraszinėti, patys galite įsivaizdinti avinczią ir kiaulių kutę grinczioje. Tarytum netoli, apie Senapilę, jau visai kitaip ukininkai gyvena; ten jau žmogus laiko sau už gėdą gyventi drauge su avia ir kiaule, atskyrė jas nuo savęs; o čia da to žmonės nesuprato, da laiko brolystę su keturkojais. . . . Paklausk, del ko jie nelaiko tvarte avių ir kiaulių. — Tai, sako, tvarte joms szalta, o ir moterims negera, reikia toli edalą neszti . . . Ar ne geras atsakymas! Apie Senapilę nė kiaulės nesuszala nė moters nepatrucksta, o czion ir taip ir taip gali

Ana jumis kožną vieną
Glaudžia prie szirdelės,
Dagi sunui palaidunui
Paduoda rankelę.

Sužieduoja aukso žiedais,
Meilės ir tvirtybės,
Užauginus apvelk rubu,
Rubu nekaltybės.

Oi Lietuva, kaip laiminga,
Kaip esi bagota,
Visokiomis dovanomis
Lyg klate iszkłota.

Gardesnė tavo duonėlė
Norint bėralinė;
Nekaip aszaros maiszyta
Samaros kvietinė.

Tu Lietuva, tu mieliausia
Mūsų motynėlė,
Norint gyvenam toliausia,
Prie t. vės szirdelės!

Pas tau visos mūsų mislys
Dieną, naktį leka,
Be tavės szirdėlei sunku,
Aszarėlės teka.

Pas tav kvepiantis vėjelis,
Saulelė szviesesnė,
Gal but' savojoj' szalelėj'
Ir smertis lengvesnė.

Ne del mūsų tas ramumas
Lietuvos szalelės,
Katriems gul kryžius sunkiausiai,
Akys' aszarėlės.

Oi, Dievuli, Dievulėli,
Oi Dievuli brangus,
Katram uždėjai kryželį,
Tas nieko nekaltas.

Tegul stojas valia Tavo,
Valia szvencziausioji,
Nes visus mus, ranka Tavo
Valdo Augszcz'ausioji.

Turim viltį, kad aszaras
Teiksi nuszuostyti,
Daleisdamas mums su broliais
Vel drauge gyventi;

Draug gyventi, kad ne czionai —
Pakalnėj aszarų,
Tai tenai, kur nėra bėdų,
Vargų ir nevalių.

Žmona.

buti. Tikra priežastis to viso tai nepritekliaus išminties ir apszvietimo. Ir teisybė, kad czion žmonės negali išmenczia pasigirti: apie nieką su jais žmoniszkai nepasisunekėsi, — ot jai bent apie priepuolą ar gumbą. Czia pas žmones yra trys ligos: gumbas, votis ir priepuola. Kas turi sausligę (džiova) — sako votį suka, ar priepuola; uždegimu plaučių apserga — vel votis ar priepuola ir tt. Ne vieną gali ir su kaltunu sutikti. Prie tokios galvos asz nerodyciau dasilytėti; galima užsikrėsti bjauriais vabalėliais, kurių kaltunuose tiek, kiek biczių avilyje. O pasakyk tokiam niszmanėliui, kad kaltuną nusikirptų, kad neszertų brudo galvoje, ims kuomet žegnotis.

— Aa, girdi, norite, kad asz apjacez au ana va, tas ir tas kaip nuēmė kaltuną, tai kaip puolė ant akių, vos-vos neapjako.

Ir niszmanėliai mislyja, kad tai teisybė. Žinai, gali atsitikti, kad kaltuną nuėmus gali imti sopėti akis, bet tai ar nuo dumų, ar nuo užsikrėtimo ar nuo kito ko, tik ne nuo nuėmimo kaltuno; o jiems rodo, kad tai nuo nukirpimo kaltuno — ir vel utėlėms apsaveisia. Visur žmonės visokios bjaurybės per liekarsta prigeria, bet tokios, kaip czion geria nuo gumbo, da niekad negirdėjan. Sopant vidurius, kaipo vaistą, geria žmogaus szlapumą ir tai da su sviestu...

Yra da viena liga pas mus žmones, tai noras provotis. Sudžia pasakojo tokį atsitikimą. Skundė viens kitą už 75 kap. ir laimėjo, o ansai nenor apsileisti: atėjo vieną dieną į sudą ir praszo: „išzduokite man kopijas, paduosiu apeliacija“. Išzduodamas kopiją, sudžia mislyjo, kad prova eina už 75 rublius, ir, žinoma, moke-tį paskyrė už 75 r., išzėjo su virszum rublis. Žmogelis nieko nesakė, išzēmė pinigų ir užmokėjo... Na, ar ne paikystė! — vercziaus jau butų skolą atidavęs, butų ne-reikėję nē po sudus valkiotis, ir dar keli aukštinai jam butų atlike. Aną dieną buvo da dyvinesnė prova. Vienas ukininkas apskundė sunų savo kaimyno, kad tas, užlipęs ant jo stogo, suterszė. Sudas visai atmetė tą provą. Sztai da viena žinia. Viens neseniai išz vaiko parėjęs kareivis apskundė žandarams savo brolių (tikrą brolių!), buk jis sakęs, kad ciecorius vagis, kad prisiuntė į mus krasztą tik vagių. Tas saldotelis sakęs: „asz prisiekiau slūztyti ciecoriui, už-tai turiu daneszti, kas apie jį negerai atsiliepią.“ Na, ar neverta tokiam kaili išz-perti? Dabar denunciacijos Lietuvoje labai į paprotį įėjo, ir turbūt nepereis, pakolaik neimsime tokių pauksztelių priderancziai

bausti. Nebijok, kaip tik pajus, kad už denunciaciją gali kailis nukėsti, liausis de nuncijavoje. Toks vaistas, nors irgi ne-gardus, kaip ir tas nuo gumbo, bet tikrai pamaczys.

Senapyllė (Starapolits). Jau p. Stagaras raszė apie Fijolkovski Nr. 39 *Vienybės Lietuvininkų*, jo didį užvydumą mūsų pras-cziokams; o sztai jo dar viens netikės pasielgimas su žmonelėms; atsitiko Mi-kolinės dvare 1 dieną Kovo. Musų vai-tas Baronas apgarsino licitaciją, kad Mi-kolinės pons Fijolkovskis parduos jau-nus kumelius ir kumelaite, labai tin-kanczius del iszplatinimo arklių geros ir drutos veislės. Bet kas pasirodo isz pusės pono? Veidmainingas apgavimas mūsų varguolių. Szansų vaitas Baronas, kaipo valscziaus valdininkas ir da gvardi-jos feldfėbelis, tai rodo, kad ir daug gali ir iszmano, nes gudiszkai turbūt taipgi su-pranta. Musų vaitas nepaprastas, cigonisz-kas įnagis gudiszkos valdžios; kaip pasi-geria, tai gatavas szunį suėst, o katę už-kast. Fijolkovskis tarp dvarponių teip-pat yra garsiausias pas mus: nes ir jis buvo gvardijoje ne prastu kareiviu. Fijolkovskis paraszė laiszkėli vaitui ir liėpė apszaukt licitaciją. Sztai dabar kaip dailiai prasideda ir baigias licitacija: pirmiausia iszvedė ku-melaite dviejų žiemų į treczia, labai gražią, kaip parasztyta, ir apszaukė nuo szimto ru-blių. Viens už kito pradėjo varyti, kaip paprasta pas mus, t. y. viens szimtą, kits szimtą deszimts, treczias da daugiau, o ant galo Dženczelaukos Senkus įvarė 145 ru-blius; nieks daugiau nekelia, ir jau jam tenka bėrukė. Ale czia pradėjo žmonės sznabzdėt, kad ta kumelaite akla. Tada Senkus, tai iszgirdęs, nenorėjo piningų mo-kėt. Bet kad ne Parszelių Krauczunas, tai su Senkum ne gražią klastą butų padarę. Isz di-delio susirininkimo ukininkų vienam tik Krauczunui pagailo Senkaus. Kada žemskiai apipuolė Senkus, isz draugijos pono Fijol-kovskio toksai žvairys, taip jau turbūt szun-bajoris, drauge su žemskiais jieszkojo po Senkaus kiszenius pinigų, Krauczunas, ne-toliese stovėdamas, stacziai pasakė: „Sen-kau! nemokėk pinigų, nes kumelė ant abiejų akių spanga, o kad reikalauja knygucezių, atiduok.“ Potam jau Karklinių žvairys szoko, kaip žvėris, ant Krauczuno ir (turbūt jam geriausia tinka gudiszka kalba) priszokęs pradėjo maskoliszkai: Isz kur tu? kas do viens? kaip tu drysti kelti maisztą tarp žmonių? Krauczunas drasiai žvairiui at-kiрто, kad tas turėjo suvisai nutilt, o ap-szviestesniejie draugai pono Fijolkovskio

tycziojosi išz neteisingo užpuolimo ant Krauczuno ir džaugėsi drąsa mano kaimyno. Tuo nepoiligam pradėjo praszyti Krauczuno, kad jis tylėtų, bet kitaip stojos... Buvo czion ir pavieto virszininkas, kuris, išzgirdęs riksmą, priėjo ir, kaipo apginėjas savo geradėjų, tarė susirinkusiems: tai nieko... Tai pasakės, daugiau jau nesirodė. Toliau išzveda juodberą kumelaite. Szita turėjo gurą ant pirmininės kojos klupszczio ir buvo su spatais; žodžiu sakant suvis buvo szluba, nes ant vieno daikto nę stovėt nedavė ir pamantavoję valandėlę įteikė nepažinstamam pruseliui. Žmonės, pamatę nedailų pasielgimą ponų ir aizškų prigaudinėjimą su apgarsintais kumeliais, visi atsitraukė ir vos išz 24 kumelių tik viens teko tam pruseliui, kuris turbūt pirkto tik bliudams važiot, ar gal jam reikia sziksšnų... O galvijų naujos veislės nę nerodė. *Žiurutė.*

Išz Sasnavos, Senapilės apskriczio (Sav. gub.) Vaziuojant plentu išz Senapilės ant Kauno, matyt po deszinei tarpu medžių žemas kuorelis (boksztelis) bažnyczios; yra tai filijaliszka bažnyczia Senapilės parapijos, Sasnava. Bažnyczia neperdidelė, medinė, apsenus, nes gal buti jau 80 metų kaip statyta; išz priezasties jos mažumo vietinis kunigas P., susisznekėjęs su aplinkiniais ukininkais, pristatė prie deszinio szono bažnyczios koplyczia; bet, kaip visur sziam laike, ir czia padidinimas bažnyczios sunkiai atsėjo, nes ukininkai, nesiklausę virszininko, sustatė koplyczia pas vieną išz vietinių ukininkų, o paskui viena diena suvežė, sukrovė ir uždengė koplyczia; ant rytojaus, išzszgirdęs Senapilės virszininkas, atlekė išszžiojęs ir staugė kaip vilkas už tai, kad ukininkai be valdžios pavelyjimo pasiryžo statyt koplyczia; nors ukininkas, pas kurį koplyczia tapo pastatyta, užmokėjo didelę korą ir vietinis kuningas pabaustas buvo už leidimą statyti koplyczia, bet dabar sasnaviečiai turi didesnę, ne kaip pirma, bažnyczia. Kad visur teip Lietuviai pasielgtų...

V „Sauso nieks neklauso“ — sako lietuviszkas priežodis; ir teisybė, nes mūsų gadyneje, jai valdininkams gniaužtinių neduosi, tai nors turėsi ir didžiausias tiesas, tai vis nuo visur busi nustumtas. Tame pat kaime Sasnavos užpernai sugriuvo tiltas; tą tiltą pagal pirmiau buvusias tiesas turėtų pastatyti valsčius, nes kelias, einantysis per Sasnavos kaimą, pirmiau prigulejo prie kelių antro skyriaus; o dabar tapo priskintas prie kelių treczio skyriaus: priezastis to yra szioxia: ponas N., val-

dytojas dvaro E. prisigerino Senapilės pavieto virszininkui — įbruko jam gerai į delną, praszydamas, kad virszininkas teiktųsi kelia, einantį per dvaro lauką nuo Raisyupio ant Senapilės, priskirt prie kelių antro skyriaus (nors jis, sulyginus su keliu, einanczinuojų per Sasnavą, yra tiktaai szuntakis), o Sasnavos kelia, kuris yra vieszkelis — prie treczio skyriaus. Tokiu budu, jaigu tiltas ant Raisyupio, kuris teka per dvaro lauką, sugriutų, tai turėtų visas valsčius jį pastatyti; o kaip sugriuvo tiltas ant Sasnos, tai tik aplinkiniai (gaszadoriai) ukininkai turi sudėti piningus ant jo pastatymo; nors jau dveji metai perėjo, kaip senasis tiltas sugriuvo, bet da tik szį pavasarį sasnaviečiai įsitaisys naują tiltą; tas tiltas įsiėdė, kaip tai sakosi, jiems į gyvą kaulą; vieną dalį pinigų ant jo sudėjo aplinkiniai ukininkai, o kitą dalį turėjo užmokėt tas ukininkas, po kurio lauku tas tiltas yra. *Sasnavos augintinis.*

Kaunas. Jau antri metai, kaip Kaune įtaisytas arklinis geležinkelis. Taigi Maskoliai nori, kad konduktoriai vien tik maskoliszkai kalbėtų, nedrysdami dar ten lietuviszkai uždrausti, idant ant tokio aizskumo Lietuviai nęsprieszintų. Taigi ten, uždraudus lenkiszkaai kalbėti, konduktoriai pradėjo kalbėti lietuviszkai. Kaune yra Maskolių drutvietė, per tat ten bijo ne tik Vokiečių, bet ir yokiszkos kalbos. Išz Rygos aną syk czia atvyko viena Vokietė, kuri tik vokiszkaai temokėjo ir per tat negalėjo išszsiklausti, kur yra Petropilės vieszznamis. Ant laimės atsirado konduktorių tarpe viens vokietis, katras vokietei viesznamio (hotelio) adresą pasakė, bet išzgirdęs tai policijantas praneszė valdžiai, ir kunduktorius tapo nuo vietos tuojaus atstatytas. Taigi dabar sako, kad bus kožnam vagonė vertikas (tulkas), kuris išz lenkiszkos, vokiszkos kalbos vers ant maskoliszkos, konduktoriaims negalint tų kalbų vartoti. Mat, kaip priesz savo galą Maskoliai siusti pradėjo!

V Ir tarpe Maskolių ir Lenkų atsiranda tokių lietuvisztes užtarėjų, prietelių, katricie norėtų kaip norint Lietuvius užmigdinti, su viskioimis saldžioms kalboms masindami. Vieni Maskoliai mums išzkalbinėja, kam, girdi, lietuviszki laikraszcziai ant nekaltų (?) Maskolių visokius niekus ražo, tegul, esą, spaudos tik Lietuviai praszo, o tuojaus gaus, kam reikia išz Prusų visokias bjaurias knygas, laikraszczius gabenti, kurie tik valdžią arzina, kad per tat Lietuviai pas Maskolius malonę prastoja, kad reikia Maskolių tik su gerumu praszyti, o

visą ką gausime, kad mes apsieiti nemo-kame. (Daug jau mes nuo Maskolių gerumu išsprasžėmė!) Ponai Lenkai vėl kalba: „ko tie „mužikai“ nuo mumis nori, juk mes nieko blogo nedarome, kam reikia „mužikiszka“ kalbą platinti ir ant ponų buntavoti, kas paskui dvaro laukus apdirbs, kas anų klausys, kad visi norės ponais būti, kad ant to Lietuviai sutverti, kad „mužikais“ būtų ir ponams tarnautų ir tt. Taigi man teko girdėti, kad Lietuviai po ponais pasidnoda, tardami:

— Mes čia ant to svieto jums, ponai, tarnaujame, tarnausime ir ant ano, kaip jus pragare (pekloje) sagone virsite, tai mes ugnį po jums kurstysime.

— Kuržemėje dabar bus daug lengvesni pasninkai, nei pirma kad buvo. Per vietinių kunigų rūpestį, popiežiaus Leonas XII tame dalyke didelių palengvinimus padarė. Pirma čia buvo sausi pasninkai, kaip ir Lietuvoje. Dabar sausas pasninkas bus tikrai per Pelenę ir Didžiąją pėnycią. Per visą gavėnę, seredas, pėnycias ir subatas galima valgyti su pienu, o kitas dienas su mėsa. Tas palengvinimas patrauks prie katalikų tikėjimo dar daugiaus liuteronų, kurie ir taip į katalikų tikėjimą cieloms gaujoms eina. Tie katalikai, kurie pas liuteronus tarnavo arba pas juos gyveno, tame dalyke didelį palengvinimą turės.

19 d. Vasario buvo, kaip visame katalikiskame sviete, taip ir čia po bažnycias apeiga jubilėjaus 50 metų vyskupystės popiežiaus Leono XIII. Maskoliai nedavė labai iškilmingai apvaikszęzioti, per tat „Te Deum laudamus“ negiedojo.

V Vietinė valdžia, atėjūnams žydams neleidžia Latvijoje gyventi, pasiremdama ant karaliszko „ukazo“. Paskui buvo vidurių reikalų ministerio cirkuliaras, kad valna tiems žydams prekiauti, katrie pirm trijų metų prekiaavo. Ant to pasitikėję, žydai paėmė patentus ant szių metų dėl pirklystės ir gana brangiai išzdūi užmo-kėjo. Kiti vėl bilietus ant amatų paėmė. Vargu vienok iš jų pasinaudos, nės val džia, nuo jų pinigų paėmusi, mat ką užsimanė. Vietinė valdžia pradeda dabar išzrodinėti, kad karaliaus ukazas yra svarbesnis už ministerio cirkuliarą, ir žydams į nedėlia laiko liep'a išz Liepojaus kraustytis. Žinoma, kad dėl to tikrai gandina, idant nuo žydų diktokai pinigų išzplėszti, o kaip išzplėsz, tai vėl bus po senovei, kaip ir buvo. (Vien. Liet.) Žaltys.

Czigonas ir ubagas.

Sykį ėjo paupiu ubagas su pilnais krepziais duonos — ir susitinka czigoną.

— Labs ryts, kaimyn — tarė czigons.

Ubagas žiuri su nisztikėjimu czigonui į szelmiszkas akis. — Jau dabar jis manę prigaus! — mislyja jisai sav... Czigono buta didei peralkusio.

— Ale kaimyns teip sunkiai velki tuos krepzsius. Kur tu dėti tą cziudą duonutės? mainyk su manim ant žuvies?

Ubagas, matydamas czigono naguose susuktą krepzsiuką, kuriame buvo sudėti czigoniszki padargai, labai apsidžiaugė, — jis mislyjo, kad jis ten turi žuvį susidėjęs, ir netrukus nusikabino krepzsius nuo pėdzių. Czigons tuoį szoko prie krepzsių — ir renka kur geresnius kampelius duonos: vienus valgo, o kitus kiesz į delmonus. O ubagas žiopo išžiojęs ir laukia, kada jisai žuvį išzims išz savo krepzsiu... Pagalios czigons, prarijęs kelis szmotus sausos duonos, prigulė prie vandens ir geria.

— Na, kaimyn, kodėl tu negerai? — tarė czigons į ubagą.

— Kad aš nenoriu, atsakė tasai atvirai.

— Na, pane, kad vandens neiszgersim, tai nē žuvies negausim — juk žinai, kad visa žuvis ant dugno — tarė czigonas ir, pakilęs, nuėjo savo keliu. Ką veikė ubagas, pats skaitytojas gali numanyti.

Pd Natulėlis. Kodėl žydai turtingi.

Andrius. Sakyk man, kodėl žydai turtinge-ni už mus? Baltrus. Delto, kad mes kalame pinigų, o jie neszioja juos. A. Tat ne, brolau, — žydai kala pinigų ir duoda mumis. B. Taigi kodėl? A. Juk pats žinai, kad mes nuo žydų, gauname pinigų ir per szeszas dienas la-kome juos giliai užkavoję, o szventą dieną pasiimame drauge. Žydai gi daro visai atbulai: jie jie per szeszas dienas pinigų nepada-da ir net jų nagai nudyla beskaitant, o subatoje saugoja si jų, nē į rankas neima. B. Taigi, v's da neiszrodai, kaip tai jie kala pinigų ir duoda mumis.

A. Juk sakiau, kad sziokią dieną mūsų pinigai ilsisi, o szv-ntą dieną pasiimame juos ir, turėdami gražaus laiko, iszmėtome, prageriame, o žydai sziokiomis dienomis išz pinigų kala pinigų ir duoda mumis ant szėringės. Ar supranti dabar? B. Dabar suprantu. p.s.

14. d. Balandžio už rublį davė 2 markiu 12 pėn.

Italpa: Ką mums Maskoliai žada. — Kunigas Antanas Vienazindis. Žmona — Naumiestis. — Szukleliai — Lesnictra. — Isz Balbieriszkie. Dr. — Senapilė. Žiurutė. — Isz Sasnavos. Sasnavos augintinis. — Kaunas. — Kuržemė. (Vien. Liet.) Žaltys. Czigonas ir ubagas. — Kodėl žydai turtingi. p.